



PARLAMENT EUROPEJSKI

2014 - 2019

Komisja Gospodarcza i Monetarna

2014/0170(NLE)

16.6.2014

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie przyjęcia przez Litwę euro w dniu 1 stycznia 2015 r.

(COM(2014)0324 – C8-0026/2014 – 2014/0170(NLE))

Komisja Gospodarcza i Monetarna

Sprawozdawca: Werner Langen

Objaśnienie używanych znaków

- * Proces konsultacji
- *** Procedura zgody
- ***I Zwykła procedura ustawodawcza (pierwsze czytanie)
- ***II Zwykła procedura ustawodawcza (drugie czytanie)
- ***III Zwykła procedura ustawodawcza (trzecie czytanie)

(Wskazana procedura opiera się na podstawie prawnej zaproponowanej w projekcie aktu.)

Poprawki do projektu aktu

Poprawki Parlamentu w postaci dwóch kolumn

Skreślenia zaznacza się ***wytluszczonym drukiem i kursywą*** w lewej kolumnie. Zmianę brzmienia zaznacza się ***wytluszczonym drukiem i kursywą*** w obu kolumnach. Nowy tekst zaznacza się ***wytluszczonym drukiem i kursywą*** w prawej kolumnie.

Pierwszy i drugi wiersz nagłówka każdej poprawki wskazuje element rozpatrywanego projektu aktu, którego dotyczy poprawka. Jeżeli poprawka odnosi się do obowiązującego aktu, do którego zmiany zmierza projekt aktu, nagłówek zawiera dodatkowo trzeci wiersz, w którym wskazuje się odpowiednio obowiązujący akt i przepis, którego dotyczy poprawka.

Nowe fragmenty tekstu zaznacza się wytluszczonym drukiem i kursywą.

Nowe fragmenty tekstu zaznacza się ***wytluszczonym drukiem i kursywą***. Fragmenty tekstu, które zostały skreślone, zaznacza się za pomocą symbolu **■** lub przekreśla. Zmianę brzmienia zaznacza się przez wyróżnienie nowego tekstu ***wytluszczonym drukiem i kursywą*** i usunięcie lub przekreślenie zastąpionego tekstu.

Tytułem wyjątku nie zaznacza się zmian o charakterze ściśle technicznym wprowadzonych przez służby w celu opracowania końcowej wersji tekstu.

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	5
UZASADNIENIE	7

PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie przyjęcia przez Litwę euro w dniu 1 stycznia 2015 r.
(COM(2014)0324 – C8-0026/2014 – 2014/0170(NLE))

(Konsultacja)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Radzie (COM(2014)0324),
 - uwzględniając art. 140 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, na mocy którego Rada skonsultowała się z Parlamentem (C8-0026/2014),
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji o konwergencji za rok 2014 (COM(2014)0326) oraz sprawozdanie Europejskiego Banku Centralnego o konwergencji z czerwca 2014 r.,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 1 czerwca 2006 r. w sprawie rozszerzenia strefy euro¹,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ulepszenia metody konsultacji z Parlamentem w procedurach dotyczących rozszerzenia strefy euro²,
 - uwzględniając art.100 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Gospodarczej i Monetarnej (A8-0000/2014),
- A. mając na uwadze, że pierwsza próba wprowadzenia euro przez Litwę w 2006 r. nie powiodła się, że w dniu 25 lutego 2013 r. rząd litewski określił datę wprowadzenia euro na 1 stycznia 2015 r., a w dniu 17 kwietnia 2014 r. parlament litewski (Seimas) przyjął ogromną większością głosów uchwałę o przystąpieniu Litwy do strefy euro;
- B. mając na uwadze, że wymogi prawne przystąpienia do strefy euro określone są w art. 140 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz w protokole nr 13 w sprawie kryteriów konwergencji, a także mając na uwadze, że aby przystąpić do strefy euro, należy spełnić następujące cztery kryteria konwergencji: osiągnięcie wysokiego stopnia stabilności cen, stabilna sytuacja finansów publicznych, poszanowanie zwykłych marginesów wahań kursów przewidzianych mechanizmem kursów wymiany walut europejskiego systemu walutowego, a także trwały charakter konwergencji osiągniętej przez państwo członkowskie i jego udziału w mechanizmie kursów wymiany walut, co odzwierciedla się w poziomach długoterminowych stóp procentowych;
- C. mając na uwadze, że na posiedzeniu w dniu 7 kwietnia 2014 r. Komisja Gospodarcza i

¹ Dz.U. C 298 E z 8.12.2006, s. 249.

² Dz.U. C 146 E z 12.6.2008, s. 251.

Monetarna Parlamentu Europejskiego 7. kadencji przyjęła ogromną większością głosów sprawozdanie w sprawie przyjęcia euro przez Litwę, a tym samym poparła wprowadzenie euro na Litwie;

- D. mając na uwadze, że zgodnie ze sprawozdaniem Europejskiego Banku Centralnego dotyczącym konwergencji, opublikowanym 4 czerwca 2014 r., Litwa spełnia wszystkie kryteria konwergencji;
- E. mając na uwadze, że euro jest walutą UE i że zasadniczo wszystkie państwa członkowskie, które spełniają kryteria konwergencji, muszą przyjąć euro, od czego poczyniono odstępstwo jedynie dla Danii i Zjednoczonego Królestwa;
 - 1. zatwierdza wniosek Komisji;
 - 2. zwraca się do Rady o poinformowanie go w przypadku uznania za stosowne odejścia od tekstu przyjętego przez Parlament;
 - 3. popiera przyjęcie euro przez Litwę w dniu 1 stycznia 2015;
 - 4. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że według sprawozdania z konwergencji w roku kończącym się w kwietniu 2014 r. stopa inflacji na Litwie wyniosła 0,6 procenta, co oznacza spełnienie odnośnego kryterium konwergencji;
 - 5. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że według sprawozdania z konwergencji w roku referencyjnym 2013 deficyt budżetowy na Litwie wynosił 2,1 procenta, a dług publiczny wynosił 39,4 produktu krajowego brutto, co oznacza spełnienie odnośnego kryterium konwergencji;
 - 6. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że według sprawozdania z konwergencji brak jest jakichkolwiek napięć wokół kursu wymiany lita do euro, co oznacza spełnienie odnośnego kryterium konwergencji;
 - 7. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że według sprawozdania z konwergencji w okresie referencyjnym od maja 2013 r. do kwietnia 2014 r. długoterminowe stopy procentowe na Litwie wynosiły średnio 3,6 procenta, co oznacza spełnienie odnośnego kryterium konwergencji;
 - 8. zwraca się do Rady o ponowne skonsultowanie się z Parlamentem w przypadku uznania za stosowne wprowadzenia znaczących zmian do tekstu przyjętego przez Parlament;
 - 9. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszego stanowiska Radzie, Komisji, Europejskiemu Bankowi Centralnemu, Eurogrupie i rządów państw członkowskich.

UZASADNIENIE

Litwa chciała wprowadzić euro już 1 stycznia 2007 r. Plan ten nie powiódł się jednak z uwagi na wysoką inflację w tym kraju w 2006 r. Od tego czasu Litwa poczyniła dalsze postępy w rozwoju i podjęła zdecydowane działania, aby spełnić wymogi wprowadzenia euro. W dniu 25 lutego 2013 r. rząd litewski postanowił określić datę przyjęcia euro na 1 stycznia 2015 r.

Wymogi prawne dotyczące przyjęcia euro zawarto w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz w protokole nr 13 w sprawie kryteriów konwergencji.

Litwa należy do państw objętych derogacją w kwestii przyjęcia euro. EBC i Komisja muszą co najmniej co dwa lata lub na wniosek państwa członkowskiego objętego derogacją składać Radzie sprawozdanie w sprawie postępów dokonanych przez państwa członkowskie objęte derogacją w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie urzeczywistnienia unii gospodarczej i walutowej. Sprawozdanie z konwergencji zgodnie z art. 140 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) opublikowano w czerwcu 2014 r. W sprawozdaniu tym potwierdza się, że w przypadku Litwy kryteria z Maastricht zostały spełnione.

Zgodnie z art. 140 ust. 2. TFUE Rada, na podstawie sprawozdań Komisji i Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, decyduje, które państwa członkowskie objęte derogacją spełniają niezbędne warunki, na podstawie kryteriów określonych w art. 140 ust. 1 TFUE, i uchyla derogacje w stosunku do danych państw członkowskich.

Parlament Europejski analizuje wniosek legislacyjny i przyjmuje odnośną opinię, zanim Rada Europejska podejmie decyzję o wprowadzeniu euro. W tym roku proces ten, z uwagi na wybory europejskie odbywające się w maju, jest związany z ograniczeniami czasowymi, ponieważ z jednej strony danemu państwu członkowskiemu (Litwie) należy dać 6 miesięcy, aby mogło ono skutecznie przygotować się do przyjęcia euro, z drugiej strony jednak nowy Parlament Europejski odbędzie posiedzenie inauguracyjne dopiero 1 lipca 2014 r.

Z uwagi na te wyzwania Parlament będzie wspierać szybką ścieżkę decyzyjną. W związku z tym komisja ECON i sprawozdawca rozpoczęli pracę już w poprzedniej kadencji z zamiarem przekazania nowemu Parlamentowi, który ukonstytuuje się w lipcu 2014 r., wstępnych politycznych zaleceń, nawet jeśli nie będą one wiążące prawnie. Przed przyjęciem nieformalnego sprawozdania, w marcu 2014 r., odbyły się wysłuchania z udziałem przedstawicieli władz litewskich (ministra finansów i dyrektora banku centralnego) oraz Komisji.

Aby Litwa mogła przyjąć euro z dniem 1 stycznia 2015 r., nowy Parlament musi jeszcze w lipcu 2014 r. zakończyć przewidzianą traktatem procedurę konsultacji. W związku z tym nowo wybrany Parlament musi przyjąć swoją opinię w stosowanym już wcześniej trybie pilnym.

W sprawie kryteriów konwergencji wynikających z art. 140 ust. 1 TFUE sprawozdawca zauważa co następuje:

1. *Zgodność przepisów prawa krajowego z art. 130 i 131 oraz ze statutem EBC*

Prawo krajowe musi być zgodne z przepisami TFUE (art. 123, 124 i 130) i statutem ESBC (art. 7, art. 12 ust. 1, art. 14 ust. 2, art. 14 ust. 3 i art. 37).

Dnia 23 stycznia 2014 r. parlament litewski (Seimas) przyjął poprawki do wielu ustaw, które pozwolą litewskiemu bankowi centralnemu swobodnie dysponować posiadanym majątkiem oraz zmienią kompetencje krajowego organu kontrolnego w zakresie kontroli banku centralnego. Poprawki te przewidują, że wszystkie aktywa wymienione w bilansie banku centralnego, w tym nieruchomości, przejdą w posiadanie banku centralnego i że bank centralny będzie nimi swobodnie dysponował. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami rzeczony aktywa są w posiadaniu państwa, a bank centralny jedynie nimi zarządza na zasadzie powiernictwa. Uchwalony stan prawny oraz postanowienia dotyczące zgodności z art. 130 i 131 oraz statutem EBC będą musiały zostać sprawdzone z chwilą przyjęcia euro.

Parlament litewski (Seimas) rozpoczął wiosną (marzec 2014 r.) debatę nad projektem ustawy o przyjęciu euro. Projekt określa procedurę przygotowania do przyjęcia euro, wymiany lita na euro, unieważnienia krajowej waluty oraz inne praktyczne aspekty wprowadzenia euro. Ustawa ta została przyjęta ogromną większością głosów w kwietniu 2014 r. Tym samym wymogi prawne zostały spełnione.

2. *Osiągnięcie wysokiego stopnia stabilności cen*

W okresie referencyjnym od maja 2013 r. do kwietnia 2014 r. średnioroczna inflacja mierzona zharmonizowanym indeksem cen konsumpcyjnych wyniosła na Litwie 0,6%, czyli wyraźnie poniżej wartości referencyjnej wynoszącej 1,7%. Wartość referencyjna jest obliczana na podstawie trzech państw członkowskich osiągających najlepsze wyniki, w tym przypadku Łotwy, Portugalii i Irlandii. Grecja, Bułgaria i Cypr jako państwa osiągające wyniki „nietypowe”, nie zostały uwzględnione w obliczeniach. Oczekuje się, że dzięki stosowaniu ostrożnej polityki budżetowej możliwe będzie utrzymanie stabilności cen w dłuższej perspektywie.

3. *Stabilna sytuacja finansów publicznych*

Ze sprawozdania z konwergencji za 2014 r. (z czerwca 2014 r.) wynika, że w roku referencyjnym 2013 deficyt budżetowy Litwy wyniósł 2,1% PKB (wartość referencyjna 3,0%), przy czym według Komisji utrzymuje się tutaj tendencja spadkowa. Również dług publiczny brutto w wysokości 39,4% PKB jest wyraźnie poniżej wartości referencyjnej wynoszącej 60%. Od dnia 21 czerwca 2013 r. wobec Litwy nie jest już prowadzona procedura nadmiernego deficytu budżetowego. Jednak na początku czerwca 2014 r. Komisja Europejska zaproponowała, aby na początku lipca Rada w swoich regularnych zaleceniach dotyczących poszczególnych krajów zaleciła Litwie „wzmocnienie środków budżetowych na 2014 r. w świetle wzrostu wydatków przekraczającego wartość odniesienia oraz pojawiającej się luki w wysokości 0,3 % PKB pod względem wysiłku strukturalnego na podstawie prognozy służb Komisji z wiosny 2014 r., ze zwróceniem uwagi na istotne odchylenie w stosunku do wymogów paktu stabilności i wzrostu” oraz „wzmocnienie w 2015 r. strategii budżetowej w celu zapewnienia wymaganej korekty na poziomie 0,5 % PKB zmierzającej do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego”.

4. *Poszanowanie zwykłych marginesów wahań kursów przewidzianych mechanizmem kursów wymiany walut europejskiego systemu walutowego przez co najmniej dwa lata*

Litewska waluta lit przystąpiła do mechanizmu kursów wymiany walut II (ERM II) dnia 28 lipca 2004 r.; jej kurs do euro wynosił 3,45280; z powodu systemu zarządu walutą możliwy standardowy margines wahań $\pm 15\%$ nie został wykorzystany; wahań kursu nie stwierdzono. W momencie przystąpienia do ERM II władze Litwy jednostronnie zobowiązały się do utrzymania systemu zarządu walutą w ramach tego mechanizmu. W systemie zarządu walutą dużą rolę odgrywają rezerwy walutowe, ponieważ to od nich zależy wiarygodność zarządu walutą. Również w tym aspekcie nie stwierdza się problemów na Litwie. Tym samym kryterium to jest spełnione.

5. *Trwały charakter konwergencji odzwierciedlający się w poziomach długoterminowych stóp procentowych*

Kształtowanie się długoterminowych stóp procentowych ocenia się na podstawie rentowności na rynku wtórnym referencyjnej obligacji rządowej o rezydualnym terminie zapadalności bliskim 10 lat. Zgodnie z ostatnim sprawozdaniem z konwergencji nominalne długoterminowe stopy procentowe już w 2012 r. mieściły się w granicach tolerancji, i tym samym spełniały odnośne kryterium konwergencji.

Ze sprawozdania z konwergencji za 2014 r. wynika, że w okresie referencyjnym od maja 2013 r. do kwietnia 2014 r. dwunastomiesięczna średnia dla Litwy wyniosła 3,6%, czyli poniżej wartości referencyjnej (6,2%) obliczanej na podstawie tych samych krajów jak w przypadku kryterium stabilności cen, czyli Łotwy, Portugalii i Irlandii.

6. *Stabilność finansowa*

Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) stwierdził we wrześniu 2013 r., że litewski system finansowy cechuje się płynnością i wysoką kapitalizacją. Skandynawskie banki niezmiennie dominują w litewskim sektorze finansowym, kontrolując ok. 90 % rynku. Według najnowszych danych litewskiego banku centralnego Litwa ma obecnie lekko malejący wskaźnik płynności finansowej wynoszący 38,3 % (3. kwartał 2013 r.), malejącą liczbę kredytów zagrożonych oraz zmniejszający się stosunek kredytów do depozytów.

Komisja Europejska wezwała Litwę do poświęcenia większej uwagi poszerzeniu oferty kredytowej dla małych i średnich przedsiębiorstw. Litwa powinna także dalej wspierać inwestycje i dbać o wzrost gospodarczy, ponieważ w 2012 r. nie wystąpił wzrost akcji kredytowej z powodu słabego stosunku podaży do popytu w tym zakresie.

7. *Sektor energetyczny, czyli szczególne wyzwanie*

Litwa charakteryzuje się dużą zależnością energetyczną:

– należy do państw członkowskich UE o najbardziej zagrożonym bezpieczeństwie zaopatrzenia w energię;

- w przypadku ropy i gazu występuje całkowita zależność od jednego zagranicznego dostawcy (rosyjskiego koncernu państwowego Gazprom); brakuje połączeń przesyłowych z innymi państwami UE;
- udział gazu przybrał szczególnie na sile w wyniku konieczności kompensacji zamknięcia Ignalińskiej Elektrowni Atomowej;
- Litwa wyróżnia się relatywnie wysoką energochłonnością w porównaniu z resztą UE mimo poczynionych postępów w tym zakresie;
- ceny energii mają ponadprzeciętny udział w reprezentatywnym koszyku towarów i usług konsumpcyjnych.

Administracja prezydenta Litwy poinformowała dnia 8 lutego 2014 r., że podjęte zostaną działania w celu uwolnienia litewskiego sektora gazu (zgodnie z 3. pakietem energetycznym UE). Plan rządu litewskiego zakłada wycofanie się Gazpromu ze struktury własności operatora sieci przesyłowej gazu Amber Grid do listopada (obecnie Gazprom posiada 37 % udziałów w tym przedsiębiorstwie). Ponadto koncern E.ON udzieli wsparcia przedsiębiorstwu energetycznemu Lietuvos Dujos (E.ON ma w nim udziały w wysokości 38,9 %) w postępowaniu sądowym przeciwko monopolistycznym praktykom koncernu Gazprom.

Rząd litewski jest świadomy problemów energetycznych w swoim kraju i próbuje je rozwiązać za pomocą szeroko zakrojonej „narodowej strategii niezależności energetycznej”. Strategia ta sięga do roku 2020 i zakłada różnorodne działania w sektorach energii elektrycznej, gazu i ropy, m.in. rozwój źródeł energii odnawialnych, budowę nowej elektrowni jądrowej, budowę nowych sieci elektrycznych i gazowych z krajami nadbałtyckimi oraz budowę terminalu gazu skroplonego.

8. *Opinia publiczna i debaty polityczne*

Ponad połowa – 52 % – obywateli Litwy, którzy w maju 2013 r. wzięli udział w badaniu opinii publicznej (1029 osób), była przeciwna przystąpieniu Litwy do strefy euro; 40 % wyraziło swoje poparcie, a 8 % było niezdecydowanych. Pozostaje mieć nadzieję, że jasny cel rządu litewskiego, czyli przyjęcie euro w dniu 1 stycznia 2015 r., doprowadzi do zwiększenia poparcia społecznego dla tego kroku. W dniu 17 kwietnia 2014 r. parlament litewski (Seimas) przyjął ustawę o wprowadzeniu euro na Litwie. Za projektem ustawy głosowało 87 posłów, siedmiu głosowało przeciw, a 13 wstrzymało się od głosu. Wynik ten pokazuje wyraźne poparcie partii litewskich dla wprowadzenia euro.